

INDEX



DET VIDUNDERLIGE PINDSVIN

af Pindsvinevennerne i Danmark



© Pindsvinevennerne i Danmark 2024

Denne bog er skrevet af plejerne fra
Pindsvinevennerne i Danmark.
Billederne er, medmindre andet er angivet,
plejernes egne eller stockbilleder.
Må gengives med kildeangivelse.

FAKTA	3	BEHOV I HAVEN	10
Arten og udbredelse	3	Mad	10
Generel viden	3	Skjulesteder	11
Pindsvin er ikke vegetarer!	3	Redesteder	11
Hvad pindsvin ikke skal spise	3	Hegn	11
 ÅRSTIDERNE	 4	 FARER	 12
Når pindsvinene vågner	4	Hunde	12
Hunner	4	Haveaktiviteter	12
Hanner	4	Farlige fælder	13
Parringstiden	4	 FØRSTEHJÆLP	 15
Vinterhi	5	Ring til vagttelefonen	15
 UNGER	 6	Ude hos plejerne	15
Fødslen	6	Hjælp	16
De første uger	6	I fangenskab	16
Ud sammen med mor	6	 BYG EN BOLIG	 17
Dufte og lugte	7	Pallebolig	17
Unger selvbespytter	7	Leika blok bolig	18
 LYDENE	 8	En kvas- og kompostbunke	18
Piben	8	Kun fantasien sætter grænser	18
Prusten	8	 HJÆLP OS MED AT HJÆLPE	 19
Vrinsken	8	Sådan hjælper vi	19
Hvæsen	8		
Skrigen	9		
Hosten	9		

FAKTA

ARTEN OG UDBREDELSE

Pindsvinet er et pattedyr. Der er 17 forskellige racer og 5 forskellige slægter af pindsvin. Vores, det europæiske pindsvin, lever i de palæoarctiske områder, der dækker Europa og Asien ned til omkring 30 grader nordlig bredde, undtagen i Himalaya. Pindsvinet lever så langt nordpå som til 60 grader nordlig bredde undtagen i Sverige, Norge, Finland, Estland og den nordvestlige del af Rusland, hvor de kan forekomme længere nordpå. Der findes ikke pindsvin i Australien og Nordamerika, og dem der lever i New Zealand, er indført andre steder fra.



Kort over den palæarktiske zone*³

De ældste knoglerester af pindsvin i Danmark er fundet på de klassiske Maglemosebopladser på Sjælland. De er ca. 9.500 år gamle, men pindsvinet har formentlig været en del af den danske natur i omkring 11.000 år. På den tid må pindsvinet have levet i en lys birke-, fyrre- og hasselskov.²

Pindsvinet har, som mange af de første pattedyr, udviklet sig til at være natlig og insektædende.

GENEREL VIDEN

Pindsvinet ser ikke ret godt, men dets lugte- og høresans er særdeles godt udviklet. Det kan blive 14-16 år, men det sker sjældent pga. de mange fælder, det udsættes for hver dag. Den gennemsnitlige levealder er ca 2 år.

Et voksent pindsvin har mellem 5.000-7.000 pigge, og det vejer normalt mellem 800 og 1200 gram. Pindsvin kan godt svømme, men ikke i lang tid ad gangen.

PINDSVIN ER IKKE VEGETARER!

Pindsvin spiser først og fremmest løbebiller og dens larver, natsommerfuglelarver, regnorme, snegleæg og ørentvister. Af og til spiser pindsvin også ådsler eller æg fra landliggende fugleeder.

Hvis man har pindsvin i haven, som man gerne vil støttefodre lidt, er det eneste man skal give dem kattetørfoder. Andre ting man kan opleve at se pindsvinet spise, som f.eks. nedfaldent frugt og fuglefrø går antageligt ufordøjet igennem tarmen, og giver ingen næring.

SNEGLE

Snegle hører også til deres naturlige fødekilde, men udgør kun omkring 6 % af den samlede fødemængde. De spiser snegle med hus. De er ikke glade for dræber-snegle. De spiser de små og deres æg er de meget glade for. De store er for slimede og kan sætte sig fast i halsen på pindsvinet.

HVAD PINDSVIN IKKE SKAL SPISE

Forskning foretaget i England viser, at avocado er giftig for pindsvinet – endda meget giftig. Avocado indeholder *persin*, og det ophober sig i kroppen, og kan ikke udskilles. På sigt giver det lever og hjerteskader, og de kan dø af det.

Giv ikke melorme. De har et højt indhold af fosfor. Dette kan fjerne kalk fra knoglerne og give metabolisk knoglesygdom.

Giv aldrig pindsvin mælk eller fløde, de bliver dårlige af det og kan i værste fald dø. Stil en skål vand frem til dem hele året igennem – det vil de have meget stor gavn af.



1. kilde: Svensk Wikipedia/Igelkott.

2. kilde: Pindsvinet af biolog Sussie Pagh.

3. billedkilde: an.wikitrans.net

ÅRSTIDERNE

NÅR PINDSVINENE VÅGNER

Pindsvinene vågner som regel sidst i april eller først i maj, afhængig af vejret. Mange af dem vil have tabt ca. 25-40 % af deres vægt.

Fælles for dem alle er, at de er meget tørstige, når de vågner. Sultne er de også, så sørg gerne for, at der er vand til rådighed i haverne, gerne flere steder, og strø lidt kattetørfoder ud til dem i skumringstiden.



HUNNER

I maj og juni har hunnerne brug for rigtig meget vand og næring for at komme i løbetid til tiden. Det antages, at det normalt kræver en vægt på omkring 700 gram, men der er observeret drægtige hunner under den vægt. Det er vigtigt, at de når den optimale vægt hurtigt, så ungerne ikke bliver født for sent på sommeren, og derved har svært ved at opnå en god vægt, inden de går i hi.

Når hunnerne har parret sig, er de drægtige i halvanden måned. Omkring 1. august føder de deres ene årlige kuld. Der er normalt fra 5 til 8 unger, men der kan i visse tilfælde fødes op til 11 unger. Ungerne bliver født med en hvid hinde over bløde pigge, så de ikke skader deres

mor, når hun føder dem. Piggene begynder at bryder igennem inden for ca. 1 time og bliver hårde inden for et døgn.

Hunnerne ammer ungerne i halvanden måned. Fra 4 ugers alderen kommer de med ud på nattevandring, og begynder at få lidt fast føde på disse ture. Derefter forlader moderen ungerne, og hun har så ca. halvanden måned til at spise sig tyk, så hun kan gå i hi sidst i oktober eller i begyndelsen af november med en god vægt. Ungerne er de sidste til at gå i hi, da de skal tage meget på. Så længe der er føde at finde og det ikke er blevet for koldt, kan de ses ude.

HANNER

Hannerne styres af deres seksuelle lyster, lige fra de er små. Når de vågner af deres hi, venter de blot på, at hunnerne er klar til parring. De spiser så meget som muligt, og kæmper ellers om de dejlige hunner. Da de ikke har forpligtelser som forælder, kan de opnå en fin vægt før de går i hi.

Hannernes kamp om hunnernes gunst kan til tider være ret barsk. Og hér kan de mindre hanner risikere at blive kanøflet af de større og komme til skade. Så hold gerne øje med de mindre pindsvin. Tøv endelig ikke med at ringe til os.

PARRINGSTIDEN

Hannerne får seksuelle lystfølelser samtidig med at de vågner op fra hi, og før hunnerne kommer i løbetid. De unge hanner stanger, pruster og bestiger hinanden, som ved parring. Parringsforsøgene tolereres, hvis man er en han, der benyttes som en hun.

Hvis en han derimod forsøger sig på en hun, bliver hun oftest meget sur og bider ham, hvis hun kan komme til det.

► Hunnerne får ingen seksuelle lystfølelser før hun, efter hi-perioden og året efter hendes fødsel, har opnået en vægt på ca. 700 gram. Der skal nemlig et vist fedtlag til, for at hormonproduktionen kan starte løbetiden. Hannerne tiltrækkes både af duftene og lydene. En bejler nærmer sig tavst hunnen, og forsøger straks at komme om bag ved hende.



Foto: Anja Mogensen

Men så let går det ofte ikke. Hun drejer sig hele tiden, så hun har front imod ham. Hun pruster og pruster, og han løber rundt og rundt. Denne parringsdans kan stå på i flere timer ad gangen, nogle gange flere dage i træk. Det er kun hunnen, der pruster i denne fase.

Det sker også tit, at en anden han kommer til og forstyrrer. Så opstår eventuelt en voldsom kamp mellem de to prustende bejlere, hvor de med bøjet hoved med fuld fart drøner ind i siden på modstanderen. Dette gør de i et forsøg på at vælte modstanderen og bide ham i ben eller

bug. En dominerende han løber med sænket hoved og fremadrettede pigge hen mod rivalens side, og vipper ham rundt – hvis han kan. Ofte bliver den mindste bidt lige over forbenet, hvor huden er sart og blød. Disse sår heles fint, hvis pindsvinene bliver fundet og bragt ind i pleje, men hvis de ikke behandles, kan det ende med at give den sårede problemer. Er de kæmpende jævnbyrdige, kan kampen stå på i lang tid, uden at nogen vil give op.

Sluttelig står vinderen ensom tilbage, da hunnen højst sandsynligt for længst er forsvundet og måske i fuld gang med en tredje han et helt andet sted. Når hunnen efter lang tid går med til selve parringen, lægger hun piggene glat ned til kroppen og løfter bagenden. Parringen foregår helt uden problemer. Drægtighedsperioden er ca. 5 uger og hannen deltager på ingen måde i yngelplejen.

VINTERHI

Når de voksne pindsvin går i hi i ca. oktober/november måned, er det for at spare en masse energi, da de ikke længere kan finde føde. Når et pindsvin sover almindeligt, slår hjertet omkring 147 slag pr. minut. I dvale kan dets hjerteslag falde helt ned til omkring fem gange pr. minut. Åndedrættet ændrer sig også. Et pindsvin, som hviler om sommeren, trækker vejret ca. 25 gange i minuttet. Et pindsvin i dyb dvale har lange perioder, hvor det slet ikke trækker vejret. Perioderne kan vare 1 til 2 timer. Når pindsvinet ikke har trukket vejret i lang tid, trækker det vejret 40-50 gange i løbet af 3-5 minutter, inden det igen holder en længere pause. Derudover falder kropstemperaturen til



mellem 2 og 6 grader C.

De fedtreserver, som pindsvinene tillægger sig i løbet af sommeren og efteråret, kan deles op i 2 kategorier: hhv. det hvide og det brune fedt. Det hvide fedt anvendes til at holde det minimale stofskifte i gang hen over vinteren, og det brune fedt bruges til at vågne på. Såfremt det sovende pindsvins kropstemperatur skulle komme under frysepunktet, mobiliseres det brune fedt, der giver hurtig energi, og pindsvinet vil derfor undgå at fryse ihjel.

Bliver vintersøvnen afbrudt flere gange, bl.a. ved milde vintre, tærer det på energireserverne og kan føre til, at unge eller dyr med lav hi-vægt dør.

I de 5-6 måneder pindsvinet er i hi, kan det tabe 20-40 % af sin kropsvægt, hvilket dagligt svarer til 0,2-0,3 %, cirka et til to gram.

UNGER



Ungerne drikker mælk i ca. 4 uger, derefter lærer de at spise fast føde. Når de holder op med at drikke mælk ophører mælkenedbrydnings-enzymet i maven med at virke og derfor kan pindsvin ikke tåle mælk.

Pindsvinene parrer sig normalt i juni måned, når hunnerne har opnået en vægt på ca. 700 gram. Drægtigheden varer ca. 5 uger, men kan forlænges lidt, hvis det har været koldt, eller at føden pga. tørke har været utilstrækkelig.

Der fødes i Danmark kun et kuld om året, men klimaforandringen vi nu oplever, kan i fremtiden ændre på dette.

Der er for det meste 5-8 unger i et kuld, men det er sket, at vi har set helt op til 11 i et kuld.

FØDSLEN

Ungerne fødes med en hinde omkring de bittesmå hvide pigge, for ikke at skade moderen under fødslen. Piggene bryder igennem og bliver hårde indenfor et døgn. Ved fødslen er ungen ca. 6 cm. langt. Et udvokset pindsvin har en længde på 23 til 26 cm.

Ungerne fødes med lukkede øjne og ører, som åbner sig mellem den 14. og 18. levedag. Omkring det 21. døgn kommer mælketænderne frem i munden.

DE FØRSTE UGER

Ungerne dier næsten hele døgnet, men moderen må dog gå fra dem nogle gange om natten for at spise.

Faderen deltager på ingen måde i yngelplejen, heller ikke ved at bringe lidt føde til den ammende hun. Således går den første måned, og ungerne, som ved fødslen vejer 10-20 gram, har nu opnået en vægt på ca. 250 gram afhængig af antal unger i kullet.

Det er ikke ualmindeligt, at nogle af ungerne dør i de første uger. Ej heller at en enkelt unge er blevet meget større end de andre. Derfor kan man ikke bruge vægten til at bestemme hvor gammel en unge præcis er.

UD SAMMEN MED MOR

Når ungerne er ca. en måned gamle, får de lov til at komme med ud og se den store verden. De supplerer så modernælken med føde i form af biller, larver og lignende, som de selv finder. Ser man sådanne små unger på aftentur med deres mor, bør man hverken røre ved dem eller forstyrre dem på anden vis. Sørg derimod for at der altid er vand til rådighed til familien.



Pindsvinemor på tur med ungerne. Hun viser ungerne fødeemner og lærer dem deres nærområde at kende.



► Det kan ikke gentages for tit: Stil **ikke** mælk ud til dem, men strø gerne lidt katte- eller killingetørfoder ud på græsplænen, eller stil en skål frem til dem.

Ser man en enlig unge i oktober eller senere på året, som man skønner, vejer mindre end 250 gram, bør man vente og se om moderen er i nærheden. Hvis ungen er helt alene, bør den bringes til en plejer, uanset om man finder den om dagen eller om natten. For så er det ikke sikkert, at den kan nå at blive stor nok til at klare sig igennem vinteren.

Helt små pindsvineunger går kun ud om dagen, hvis de er moderløse, eller hvis boet er blevet fjernet eller ødelagt. Så ser du dem, skal de bringes til en plejer, uanset hvornår på året, hvis moderen ikke kan ses.

DUFTE OG LUGTE

Pindsvin kan godt lide duften af fx sæbe, parfume og barbersprit. Lugten af uld, skind, læder og krydderurter er også i høj kurs. Og kommer de i nærheden af det, vil mange af dem gøre et ihærdigt forsøg på at komme til at lugte af det selv.

UNGER SELVBESPYTTER

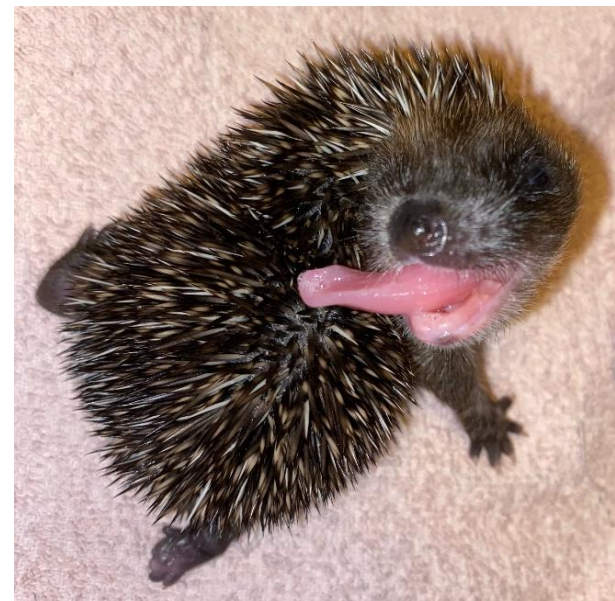
Dette gør de ved at "selvbespytte", hvilket går ud på, at de med stor iver går i gang med at sutte og slikke på det velduftende. Dernæst dannes der noget hvidt skum i munden, som kan gå helt op i øjnene via tårekanalerne.

Pindsvinet begynder nu at vride kroppen i mærkelige stillinger, og vælter ofte omkuld, fordi de ikke kan holde balancen. Langs ryggraden dannes der en s-formet fold, som gør det nemme-

re at få skummet højt op på ryggen. Det meste havner dog nede på siden. Derefter gentages processen til den anden side.

Pindsvin kan også finde på at slikke på ryggen af et andet pindsvin og komme deres duft over på sig selv.

Præcist hvorfor pindsvinene gør det, ved man ikke. Nogle mener, det er fordi de synes, det dufter godt. Andre mener, at de bruger det som beskyttelse mod utøj. Og så er der dem, der mener de gør det, for at skjule deres egen duft over for fjender som ræve og grævlinger.



**Hvis unger er helt alene,
kontakt vores vagttelefon
30 14 16 65 for råd.**

LYDENE

” Man kan høre de forskellige pindsvine-
lyde på den engelske hjemmeside
www.hedgehog-rescue.org.uk ”



Et pindsvin har så mange forskellige lyde, at man ikke skulle tro, de kommer fra samme dyr. Men det gør de, og vi vil her prøve at beskrive dem.

PIBEN

Pindsvineunger bruger en høj skarp pibelyd – næsten som lyden fra en lille fugl eller mus – som de bruger til at kalde efter deres mor, hvis de kommer væk fra hende på deres natlige ture. Moderen tager dem med på nattevandringer, når de har nået en alder på ca. 1 måned.

Hører man denne pibelyd i dagtimerne, bør man straks søge efter ungen. Selv bittesmå unger, som kun er nogle få dage gamle, kravler ud af reden i deres søgen efter moderen. Det sker, når sulten bliver for stor, og hvis moderen ikke er vendt hjem efter sin natlige tur.

PRUSTEN

Når pindsvin er blevet nogle måneder gamle, begynder især hannerne at vise sig over for hinanden. De kan pruste temmelig meget. Det er lidt svært at beskrive lyden, men det lyder lidt, som hvis man åbner munden lidt og puster ud i hurtige stød.

VRINSKEN

Pindsvin bruger også kaldelyde. En moder kan kalde på sine unger, eller hanner og hunner kan kalde på hinanden i parringstiden, hvis der er langt imellem parterne. Kaldelyden er svær at beskrive. Den lyder nærmest som en lidt gnægende vrinsken.

Lyden varer kun et par sekunder, men gentages med jævne mellemrum til kontakten er etableret. Vær opmærksom på denne lyd. Den bruges også fra pindsvin som er i nød, hvis de f.eks. er faldet ned i huller, hvor de ikke kan komme op fra.

HVÆSEN

Hvis et menneske, en hund eller et andet stort dyr skræmmer et pindsvin, vil det rulle sig sammen og give en vedvarende hvæsende lyd fra sig. Pindsvinet kan også gøre små hop med piggene strittende i alle retninger. Disse hop ledsages af en lyd, der til forveksling minder om





Foto: Anja Mogensen

► lyden af en gammel fiskekutter. Hoppene gør at piggene rammer "fjenden" med stor kraft. Det gør temmelig ondt, og man føler ikke trang til at prøve at tage pindsvinet en gang til. Denne adfærd ser man ofte hos pindsvin, som er i pleje efter en hund har haft fat i den, eller de er blevet ramt af en bil eller et haveredskab. Man ser det også hos pindsvin, som har været transporteret i en kasse, uden at have været puttet godt i aviser, håndklæder eller andet, som kan forhindre dem i at kure rundt.

SKRIGEN

Er et pindsvin meget bange, udstøder det et "angstskrig". Pindsvinet benytter formodentligt dette i et forsøg på at skræmme en modstander, som det ikke har en chance for at forsvare sig imod. Pindsvinet ruller sig sammen, når det skriger. Skriget minder mest om lyden fra ænder, der slås.

Lyden er bare langt kraftigere samt vedvarende og meget gennemtrængende. Det er en uhygge-

lig lyd, som et pindsvin eksempelvis bruger, hvis det i naturen møder en grævling. Det har i nogle tilfælde vist sig at virke, hvor grævlingen er blevet skræmt af den voldsomme lyd. Oftest er der dog intet at stille op for et pindsvin ved mødet med en sulten grævling eller ræv.

Pindsvin kan også skrig af smerte.

HOSTEN

Den sidste lyd man kan høre fra et pindsvin, er fra et pindsvin, der har lungeorm eller lungebetændelse. Det er en tør rallende hostelyd, og et hosteanfald kan være ret langvarigt. I det sekund man nærmer sig pindsvinet, vil det stoppe med at hoste. Mange pindsvin har lungeorm, da de bliver smittet med dem via de snegle, de spiser.



Langt de fleste af dem lever fint med dem, de hoster de døde orm op, og derfor er det faktisk godt, at de får hostet.

Pindsvin, der er svækket på anden vis, kan dog få store problemer med lungeorm, der kan udvikle sig til lungebetændelse. Har man en "hoster" i sin have, behøver man altså ikke altid at være bekymret. Er den dog på anden måde svækket eller tynd, skal den afleveres til os hurtigst muligt, så den kan komme i behandling. Efter endt behandling kan pindsvinet blive genudsat i den have, det blev fundet i, hvis ønsket.



Man kan høre de forskellige pindsvinelyde på den engelske hjemmeside : www.hedgehog-rescue.org.uk/sounds/noises.php



HAVEN

MAD

Pindsvin spiser bl.a. biller, larver, orm, bænkebidere, ørentvister, snegle og alt muligt andet kryb. Alle disse dyr har brug for fugt og skjulesteder for at overleve. Hvis man fjerner nedfaldent løv og visne plantedele hele tiden og holder jorden utildækket mellem stauderne, bliver der tørt, og pindsvinenes mad forsvinder.

Der er næsten altid rigeligt mad i naturen, og det er den mad, som de primært skal have.

Det sker dog jævnligt, at der kommer magre, unge pindsvin ind til plejerne. Disse kan have mistet deres mor, før de kan stå på egne poter eller være fra et sent kuld, på et tidspunkt hvor der måske ikke længere er så mange naturlige fødeemner tilgængelige.

I den naturlige føde indgår mange små have-snegle med hus, og dem knaser de uden besvær. Jord og grus følger med, når de snupper biller, larver, regnorm og lignende.

Hvis man fodrer dem, og det er især en god ide i tørre perioder, skal man give dem killing- eller kattetørfoder. Strø det ud på plænen eller terrassen, så de finder det som supplement, til det naturen byder på.

Hvis der er katte i området, som spiser tørfoderet, før pindsvinene kommer frem, kan der fodres i skål, når de viser sig. Man kan også lave et lille foderhus til dem, hvor katte og andre dyr ikke kan komme ind. Fx nogle mursten med en plade ovenpå. Læg en sten eller lign. på

pladen, så den ikke kan skubbes væk. Åbningen skal være ca. 13 × 13 cm.

Vil man gerne fodre de pindsvin, man har i haven eller forsøge at tiltrække eventuelle nærtboende til egen have, bør der kun støttestodres og ikke gives dyrene så meget mad, at de ikke har lyst til at lede efter deres naturlige føde.

Derfor:

For at optimere pindsvinenes muligheder for at finde deres naturlige foder, kan man lade så mange områder i sin have som muligt være i fred uden alt for meget oprydning og lugning. Gren-, kvas- og kompostbunker er blandt nogle af pindsvinets foretrukne redesteder. Gerne anbragt et lidt afsides og skyggefuldt sted.



► Det gør heller ikke noget med lidt ukrudt og skvalderkål under hækken. Her kan fugten holde sig længere i tørre perioder, så pindsvinene ikke kommer til at sulte. Hvis man ønsker at holde skvalderkålen nede, skal man blot fjerne blomsterne inden de spreder frø.

SKJULESTEDER

Pindsvin har brug for hunde- og rævesikre tørre steder til at bygge deres reder af visent græs, blade m.m., hvor de sover om dagen, yngler og tilbringer deres vinterhi. De moderne haver, med slået græs og fliser overalt samt planter i krukke og en plastic kompostbeholder, levner ingen chancer for pindsvinene, medmindre man laver nogle gode og sikre redesteder.

Derfor:

Undersøg om der er gode skjulesteder i haven. Gode steder er f.eks. under skure, legehuse,



terrasser m.m., som er hævet over jorden, så der dannes et hulrum under dem, eller f.eks. brændestabler på paller. Højden behøver ikke være mere end ca. 10-20 cm (hunden og ræven



Foderstation lavet af bedroller. Åbning 13 x 13 cm

skal ikke kunne komme ind). Bunden må helst ikke være for hård, da pindsvinene skal kunne grave sig ned i koldt vejr – altså ingen stenhård jord, fliser eller beton. Pindsvinene skal altid kunne komme ind og ud, så sørg for at pindsvinet kan kravle under dør eller vægge.

Åbne kompostbunker eller gren- og kvasbunker i et mørkt og roligt hjørne af haven, som får lov at ligge urørt år efter år, er også gode. Har man ikke sådanne steder i haven, kan man bygge en pindsvinebolig, som f.eks. beskrevet under afsnit-

tet BYG EN BOLIG. Men kun fantasien sætter grænser. Grundreglen er dog, at der skal være tørt og ikke for højt til loftet, bunden skal være blød, og der skal ikke være for lukket, da der ikke må dannes kondensvand.

REDESTEDER

Gode redesteder skal der også være til pindsvin. En træterrasse eller måske et lille udhus på sokkelsten, kan de sagtens finde på at kravle ind under og bygge en rede.

I det mørkeste hjørne af haven, hvor græsset alligevel ikke gror, kan man lave noget, som både vil beskytte og glæde pindsvinene, og samtidigt se rigtig pænt ud. Vær dog opmærksom på, at det ikke er så lavtliggende, at der kommer til at stå vand, når det regner. Fyld i så fald så meget jord på og tramp det godt til, så det undgås, og så kan man gå i gang!

HEGN

Er haven indhegnet, så sørg for at pindsvinet har en 'pindsvinevej' ind og ud af haven.

Lav en åbning under eller i hegnet på 13 x 13 cm.



FARER ”

**DET ER MEGET VIGTIGT
at man øjeblikkeligt tager et
pindsvin fra sin hund . . og
så ringer man til os. “**

Vil man hjælpe med til, at pindsvin kan trives i ens have og lokalområde, så kan man beskytte dem mod de største farer:

HUNDE

Foreningen modtager hvert år et stort antal pindsvin, der er blevet bidt af hunde. Hunde er meget kloge dyr, og de kan godt lære, at de ikke må røre pindsvin. Man skulle dog tro, at pindsvinene er godt beskyttet af de mange pigge, men både hunde og ræve kan bide dem alligevel.



Hunde bliver tit så ophidsede, at de ikke lægger mærke til smerten. Selvom man tror, at hunden kun har leget og ikke har været aggressiv, kan en hjørnetand alligevel være trængt ind. I nogle tilfælde kan hunden have fået fat i et af pindsvinets ben, og når pindsvinet så ruller sig sammen med et ryk, kan benet simpelthen blive revet af, hvis det da ikke er blevet bidt over.

Derfor:

Det er meget vigtigt, at man øjeblikkeligt tager et pindsvin fra sin hund, hvis den har fået fat i et.

Pindsvinet lægges forsigtigt i et håndklæde i en kasse, og så ringer man til os, så pindsvinet kan blive kørt til den nærmeste plejer. Også selvom man ikke kan se blod eller skader på pindsvinet. Hundens hjørnetænder kan efterlade sår, som tiltrækker spyfluer, der lægger deres æg i såret. Maddiker bliver efter 24 timer udklækket, og begynder at æde pindsvinet levende – en langsom og pinefuld død.



HAVEAKTIVITETER

Når man griber fat i greb, spade, hakkejern m.m. for at sprede kompostbunken, fjerne en bunke grene, grave noget jord væk eller hakke ind under hækken, skal man huske på, at der kan bo et pindsvin netop dér – måske endda med unger – som kan blive frygteligt såret eller endda dræbt.

Når man kører plæneklipperen, inkl. håndskubberen, ind under buske, stauder og hække, eller endnu værre går i gang med kantklipperen, skal man tænke på, at man kan flænse et pindsvin eller skære benene af det ved samme lejlighed. Robotplæneklippere bør kun køre i dagtimerne.

Lægger man gift ud i haven, skal man vide, at den også er farlig for pindsvinene.



Buskrydderen giver meget alvorlige skader på pindsvinene.

Får de giften på sig eller spiser de et dyr, der har gift i sig, kan de dø af det.

Derfor:

Man skal være meget forsigtig, når man går i gang med haveredskaberne på steder med højt græs, og steder man ikke kan overskue. Lad være med at bruge gift i haverne. Der er alternative metoder til at bekæmpe uønskede beboere i haven. F.eks. kan man bruge mos mellem stauderne eller lægge en kobbertråd ud i bedene, det holder dræbersneglene væk.

FARLIGE FÆLDER

Der findes mange fælder for et pindsvin på dets natlige rute. Fælder, som de færreste nok tænker over kan være dødbringende for et pindsvin. Pindsvin er meget nysgerrige og uforsigtige dyr. Derudover ser de ikke ret godt. De kravler gerne gennem små åbninger – også for små åbninger, hvorfor de ofte sidder eller hænger fast i bl.a. børnenes fodboldnet, trådhegn og jordbærnet. Desuden kan snore og tråde af enhver art snøre sig omkring deres ben og stoppe blodcirkulationen.



De falder ned ad kældertrapper, i lyskasser, udgravninger, huller i jorden samt swimming-pools. Sørg for at lave en "nødudgang". En uhøvlet planke eller mursten i siden af hvert trin af trappen og fastsæt en gummimåtte i siden af poolen, som de kan kravle op af. Pindsvinet kan godt svømme, men drukner hvis det ikke kan komme op.



BILLEDER AF BÅL:

Billedet til venstre er et pindsvine-sikkert bål, det er lavet i en bålskål på ben og er samlet samme dag. Til højre ses et farligt bål, det ligger på jorden og brænde og kvas har ligget der hen over natten.

Bål er også farlige for pindsvin, da de har tendens til at lægge sig til at sove under kvasbunker, og hvis de vælger en bunke, der skal bruges som bål, er risikoen for at de brænder ihjel meget stort.

De små engangsgrill, som mange desværre ikke smider væk, når de har brugt dem i parker el.lign., er også farlige for pindsvin. De kan blive lokket derhen af duften af evt. madrester og sidde fast i grillen, der måske stadig har gløder.

Elektriske hegn er også en fare for pindsvin. Sidder de for lavt, rammer pindsvinet det, når det passerer under. Det får stød og ruller sig sammen under hegnet. Når pindsvinet tror, at faren er drevet ovre, rejser det sig for at gå videre og får stød igen. Efter mange stød dør pindsvinet, eller det kan bare blive liggende i chok.

Derfor:

- Klip de nederste 10-15 cm af fodboldnettet eller køb et professionelt fodboldnet med en maskestørrelse på mindst 13 cm.
- Lad trådhegnet slutte ca. 10-15 cm over jorden, buk det nederste op eller klip flere huller nederst på ca. 13 × 13 cm, så pindsvinet kan kravle igennem hullerne.



► Ved brug af net på afgrøder skal enderne sættes godt fast, læg evt. jord oven på.

- Ved brug af net på frugtbuske skal de slutte mindst 20 cm over jorden. Check alle net hver dag – også fugle kan hænge fast eller være fanget indenunder dem. Lad aldrig nettene og opbindingssnore ligge på jorden efter brug.

- I kældertrapper lægges et uhøvlet bræt ned ad trappen eller en mursten i siden af hvert trin. så pindsvinet kan kravle op. Tjek regelmæssigt for en sikkerheds skyld.

- Lyskasser dækkes til med volierenet eller akrylplade, som fastgøres helt ind til muren. Tjek regelmæssigt for en sikkerheds skyld.

- I swimmingpools kan man lade en gummi-matte hænge ned i vandet fra kanten (hold det f.eks. fast med en tung flise foroven). Så har pindsvinet noget at kravle op af.

- Byg bålet på dagen det skal tændes, eller flyt det til en anden lokation. Grenbunker er en uimodståelig invitation til at bygge rede, hvis den står samme sted i blot nogle dage.

- Bål skal altid tændes i én side og højt oppe, så pindsvin og andre dyr kan nå at komme væk, når de mærker varmen og røgen.

- Elektriske hegn skal monteres mindst 20 cm over jorden.

Når et pindsvin ikke kan komme fri og ligger ubeskyttet fremme om dagen, lægger spyfluerne deres æg på det – uanset om det er såret eller ej! Maddiker bliver efter 24 timer udklækket, og begynder at æde pindsvinet levende – en langsom og pine- fuld død. Så lad aldrig et befriet pindsvin gå, men tag det ind og kontakt os straks, så vi kan tjekke det godt igennem.



” Sørkelig mangel på trygge, gode redesteder er en af årsagerne til, at pindsvinebestanden er i tilbagegang i Europa . Derfor gør Pindsvinevennerne i Danmark alt, hvad vi kan for at sikre pindsvinenes fremtid i Danmark . “

FØRSTEHJÆLP

Lad aldrig et pindsvin ligge ude i flere timer uden at reagere. Hold godt øje med pindsvinet, og har det ikke flyttet sig efter et par timer, har det brug for hjælp. Det samme gælder, hvis pindsvinet sidder fast i net eller trådhegn eller er faldet i et hul. Det har brug for hjælp hurtigst muligt for at overleve.

1 Det første man gør, når man finder et pindsvin i nød, er at tage et håndklæde med ud og lægge det om pindsvinet, når man tager det op.

2 Anbring pindsvinet indendørs i en kasse gerne med et godt lag aviser i bunden (brug ikke spåner eller hø/halm). Håndklædet, som pindsvinet er taget op med, skal også med i kassen, så pindsvinet har noget at gemme sig i, indtil det kommer til en plejer. Kassen skal være ca. 40 cm dyb til voksne pindsvin, og 25-30 cm dyb til unger. Bruger man en flyttekasse, skal man sætte bred tape for hullerne. Både fra inder- og ydersiden. Ellers risikerer man, at pindsvinet prøver at mase sig igennem og måske dør, når brystkassen kommer i klemme.

3 Er pindsvinet meget nedkølet, tag da en 1/2 liters flaske og fyld den med varmt vand fra vandhanen.
– BRUG ALDRIG KOGENDE VAND –
Pak flasken ind i et viskestykke og læg flasken ned til pindsvinet i kassen.

4 Læg et stykke stof hen over kassen (fx fluenet, viskestykke, håndklæde el.lign.), så det dækker hele kassen. Derved undgås, at spyfluer flyver ned og lægger spy på pindsvinet.

5 Det er vigtigere at pindsvinet kommer afsted til en plejer, end at mad og drikke findes frem. Det vil dog være nyttigt, hvis det vil tage nogen tid at få den til en plejestation. Kan pindsvinet selv drikke, tilbydes det vand. Giv aldrig vand til et pindsvin, der ikke selv kan drikke. Fjern vandet fra kassen under køreturen til plejestationen, da det vælter, og pindsvinet derved bliver vådt og koldt. Hvis man har det, kan man evt. give pindsvinet lidt kattetørfoder opblødt i vand eller kattevådkost. Giv ikke komælk eller fløde, da mælkeprodukter er den rene gift for pindsvin.

**RING DEREFTER TIL
VAGTTELEFONEN 30 14 16 65**

RING TIL VAGTTELEFONEN

Når førstehjælpen er arrangeret, ringer man straks til vores vagttelefon på **30 14 16 65**, der tager imod opkald alle ugens dage 24 timer i døgnet. Dernæst fortæller man, hvor i landet man ringer fra, og hvordan pindsvinet umiddelbart har det.

UDE HOS PLEJERNE

Man bedes selv indlevere pindsvinet til plejestationen. I sjældne tilfælde kan vi måske hjælpe med at få det hentet, men bestemt ikke altid. Vores plejestationer er hos private mennesker, som alle arbejder ulønnet og frivilligt som plejere. De bruger meget af deres fritid på at pleje syge pindsvin, og har derfor sjældent tid til også at hente pindsvinene. Udvis venligst hensyn og hav forståelse for, at der ikke altid er tid til en rundvisning eller en lang snak om pindsvin. Pindsvinet, som man afleverer, har brug for hurtig og kyndig hjælp, for at have en chance for at komme sig. Ønsker man det, vil plejeren meget gerne give en status på et senere tidspunkt.

HJÆLP

Hvis man ser pindsvin, der er ude om dagen, er de oftest syge og angrebet af spyfluer, som lægger deres æg på pindsvinene.

Spy er ofte ikke til at se for en utrænnet person, da de både kan være lagt i pindsvinets mund, ører, næse m.m. Dette gælder i øvrigt også pindsvin, som er faldet ned i huller eller har siddet fast i net. De vil få en pinefuld død, ved at blive ædt levende af maddikerne, der udklækkes efter 24 timer. Hvis man venter for længe, kan pindsvinene i værste fald dø.

Unger, der ikke straks får pleje, vil dø hurtigt, da de skal have mad med få timers mellemrum.

For at må passe pindsvin, skal man have bevilling fra Miljøministeriet. Man skal derfor ikke prøve sig frem med at pleje det selv, men ringe hurtigst muligt til vores VAGTTELEFON. Alle Pindsvinevennernes plejere har tilladelse, har modtaget undervisning i pleje af pindsvin og har gennemgået et træningsforløb.

I FANGENSKAB

Pindsvin er helt vidunderlige dyr, som uvidende personer kan fristes til at tage ind som kæledyr. Og det er desværre sket, at nogle børn – og endda uvidende voksne – har taget de små pindsvin ind, og holdt dem i fangenskab som kæledyr. Det er både ulovligt og strafbart!

Pindsvinene i Danmark er fredede og må kun plejes, hvis de er i nød, og af personer har modtaget træning og har fået bevilling fra Miljøministeriet. Herefter skal de udsættes i



”

Pindsvin er helt vidunderlige dyr som man kan fristes til at tage ind som kæledyr

- men det er forbudt!

”



naturen, dog ikke i månederne, hvor de normalt er i hi. Ifølge loven om pleje af pindsvin må de højst være i pleje i 6 måneder, og plejen skal ske under forsvarlige forhold. Pindsvin bliver ikke tamme, når man har dem i pleje. Pindsvin er, i modsætning til andre vildt-levende dyr, så tillidsfulde, at det ikke er noget problem, at de i perioder opholder sig blandt mennesker. De tilpasser sig fint plejeforholdene hos os og fungerer helt normalt, når de sættes ud i naturen igen. Det samme gælder endda de moderløse, nyfødte unger, som vi har flasket op.

Uanset hvornår man finder et pindsvin, der ikke opfører sig, som det bør gøre, bør et pindsvin, der har været fremme i dagtimerne, altid efterses af en erfaren plejer, som vil undersøge det for skader, se efter tegn på sygdom og også er i stand til at fjerne eventuelle spy og maddiker.

Også pindsvin, som ikke er gået i hi på det rigtige tidspunkt, (se side 5) bør efterses af en plejer, da det måske ikke er stort nok til at gå i hi, før det bliver for koldt. Dette gælder naturligvis også, hvis det drejer sig om et sygt eller såret pindsvin.

BYG EN BOLIG



PALLEBOLIG

1 Vend en Europalle på hovedet. Sav de to stykker træ af i midten. Så giver man pindsvinet mulighed for at grave en lille fordybning i jorden, og dermed gøre boligen mere rummelig.

2 Anvend de to afsavede stykker træ til at hamre fast på siderne, så de danner et "lukket" læ-hjørne under pallen. Det er i det hjørne, hvor et pindsvin vil vælge at bygge rede og evt. føde sine unger.

3 Vend pallen om igen. Dæk taget med en form for vandtæt materiale. Her er anvendt bølge-plast-tag, da det også ventilerer under "bølgerne".

Dæk ikke alle siderne til. Det vil skabe fugt, og dermed risiko for pindsvinet får svamp.

4 Placer boligen et roligt, skyggefuldt sted, og dæk den gerne til med grene, blade, og jord på toppen. Grenene må gerne danne "gitter" for nogen af siderne – det vil forhindre andre dyr i at komme ind. Læg også gerne tørre visne blade eller halm ind under pallen.

Hvis man gerne vil gøre boligen til en fryd for det menneskelige øje også, kan man meget nemt få eksempelvis en efeu til at vokse hen over boligen. Hvis man stiller en skål med vand i nærheden af boligen – ikke for tæt på - og strør lidt katte

tørkost i græsset ved siden af vandskålen, eller støttefodrer i foderhuse, så vil pindsvin i kvarteret helt sikkert overveje at flytte ind. ►



LECABLOK BOLIG

Er man fiks på fingrene, kan man også lave en bolig af lecablokke med tag der har en kant på undersiden, så lecablokkene ikke rykker sig. Boligen er sluttet af med tagpap. Boligen skal være ca. 40×40 cm og 20 cm i højden. Indgangen skal være ca. 13 x 13 cm. Fyld op med halm og tørre, visne blade.



Hvem værdsætter ikke en bed & breakfast? Dette eksempel anbringes på græs- eller jordbund. Det gør pindsvinene også og de er hjælpsomme gæster, der bl.a. spiser snegleæg med stor fornøjelse.

EN KVAS- OG KOMPOSTBUNKE

Oftentimes er de bedste pindsvineboliger dem, der startede som en dyngede haveaffald. En bunke med blade, kvas og grene der år efter år er blevet større og tættere, det er pindsvinets favorit. Så har man en sådan bunke i haven, er der stor chance for, at der bor pindsvin.



Har man ikke en kvasbunke, men har man plads til at lave en, så gå endelig i gang.



KUN FANTASIEN SÆTTER GRÆNSER



HJÆLP OS MED AT HJÆLPE PINDSVINENE

SÅDAN HJÆLPER VI PINDSVINENE

Denne vigtige opgave starter allerede med vores udadrækkende arbejde. Vi informerer om pindsvinet, dets levevis og de farer det er udsat for. Vi underviser og taler om pindsvin i skoler, for spejdere, i foreninger mm. og deltager i forskellige events.

Denne opgave ser vi som vigtig, da det er de enkelte borgere, der opdager pindsvin i nød, så hjælpen til pindsvin starter faktisk hos dem.

Vores vagttelefon modtager opkald 24/7 alle årets dage. Telefonisterne kan rådgive og/eller henvise finderne til den nærmeste plejer.

Når pindsvinet ankommer på plejestationen, bliver det visiteret. Dvs, at plejeren beslutter, hvilken pleje pindsvinet har behov for og arrangerer evt. konsultation hos dyrlægen, som diagnosticerer, behandler, udskriver nødvendig medicin og vejleder i behandling.

Hos plejeren fortsættes behandlingen og pindsvinet plejes til det er raskt og i trivsel

igen, hvorefter pindsvinet genudsættes på findestedet.

Det er det, der er formålet med vores arbejde. At hjælpe det nødstedte pindsvin tilbage i dets oprindelige habitat.

Der forskes i pindsvin, og den nye viden vi får derigennem, målretter vi vores pleje af dyrene efter. Ligeledes er der lovgivning og vejledning, vi er underlagt og som er bestemmende for, hvordan vi må pleje vilde dyr.

De der ønsker at blive plejere i Pindsvinevennerne gennemgår, efter godkendelse, en oplæringsperiode under en mentor og peer learning samt gennemgår et grundlæggende kursus, før de kan blive godkendt som plejer. Videregående kurser afholdes årligt, hvor ny viden videregives og evt. lovændringer gennemgås.

Læs mere om at blive plejer op vores hjemmeside: <https://pindsvin.dk/plejer/>

Pindsvinevennerne dækker udgifterne til foder, vilddyrers modernælkserstatning, dyrlæge, medicin og visse hjælpemidler. Midlerne til dette tilvejebringes igennem medlemskab, donationer og ved fundraising og igennem fonde, legater.

BLIV MEDLEM

Du kan hjælpe pindsvinene ved at blive medlem af Pindsvinevennerne i Danmark. Som medlem modtager du vores medlemsblad "Pindsvinevennen" to gange årligt. Din støtte er med til at, at vi fortsat kan hjælpe de danske pindsvin i nød. Se mere på www.pindsvin.dk

Støt os

Mobilepay: 780411

Besked: Donation

Skjern Bank: 7780 – 2121176

Besked: Donation



Pindsvinevennerne i Danmark

Dyreværnsforening af 1993

www.pindsvin.dk